

REDACTIONEEL

Wachtgeld

Opnieuw opent de SP de aanval op het wachtgeld, de 'riante' uitkering die politici ontvangen wanneer ze aftreden als bestuurders. SP-Kamerlid Ronald van Raak wil dat afgetreden politici een WW-uitkering krijgen, net als alle andere werkkenden. De wachtgeld-uitkering is nu gemiddeld hoger dan een WW-uitkering. En, zegt Van Raak: politiek bestuurders hebben vaak al een fors salaris.

Het voorstel stuit op bezwaren. Bestuurders, zoals Tweede Kamerleden en wethouders, opereren in de spotlights. Het zijn functies met een hoog afbreukrisico: elke stap kan in potentie direct ontslag betekenen, en een forse smet op het blazoën. Ook is het bekennen van politieke kleur vaak een belemmering voor het vinden van werk daarna. Ex-politici vinden moeilijk een nieuwe baan. Een goede uitkering is daarom noodzakelijk om mensen nog te verleiden aan de slag te gaan als bestuurders, vinden voorstanders van wachtgeld.

Daar is veel voor te zeggen. De democratie is gebaat bij mensen die van buiten komen en een tijdje meedraaien in het bestuur van gemeente, provincie of het land; denk aan de maatschappelijke ervaring die ze meebrengen. Zij zullen niet voor het wachtgeld een baan als bestuurder accepteren, maar moeten ook niet worden afgeschrikt door de arbeidsvoorwaarden.

De wachtgeldregeling is de afgelopen jaren al fors versoberd. En terecht; de regeling van voor 2010 was wel erg riant. Maar een verdere versobering zorgt ervoor dat het bestuur in handen dreigt te komen van mensen die het zich kunnen veroorloven, en van politieke opportunisten. Niet voor niets zei voormalig VVD-minister Frank de Grave vorige maand in NRC Handelsblad dat de salarissen van bestuurders juist omhoog moeten. Te veel mensen vinden een keuze voor de politiek een 'desinvestering in hun carrière', zei hij. Een goede beloning is daarom nodig, stelt hij terecht. Het verder afbreken van de wachtgeldregeling helpt dan averechts.

Geef gemeenten regie bij duurzaam wonen

Het verduurzamen van particuliere woningen is een enorme opgave. Oud-wethouder **Tijmen Smit** en onderzoeker **Arjen Schep** pleiten ervoor gemeenten daarbij de regie te geven en doen een voorstel om die transitie financieel mogelijk te maken.

ECONOMIE

Onderdeel van het Interbestuurlijk programma dat Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen in februari van dit jaar sloten, is om tot 2030 twee miljoen woningen af te koppelen van het aardgasnet. Zowel in technische als in financiële zin is dat een enorme opgave. Wij zijn van mening dat gemeenten samen met netbeheerders de meest geschikte partij zijn om deze transitie vorm te geven. Daarvoor is onder meer een geschikt financieel instrument nodig, zoals objectgebonden financiering (OGF), zo beseft ook dit kabinet blijkens het regeerakkoord. Ons inziens kan een nieuwe gemeentelijke heffing die is geënt op de huidige gemeentelijke baatbelasting, een uitstekende vorm van OGF opleveren.

Instrument

De verduurzaming van bestaande woningen vergt per individuele woning aanzienlijke investeringen in de vorm van isolatie en installeren van een alternatieve warmte- en/of energiebron. OGF spreidt de risico's van deze grote investering over de huidige eigenaar en toekomstige eigenaren van een woning. Kern van dit instrument is dat de energiebesparing als gevolg van de verduurzaming van de woning ten minste overeenkomt of zelfs groter is dan de verschuldigde gemeentelijke heffing waarmee de investering wordt terugbetaald. Voor de huidige woningeigenaren kan de transitie zo tenminste budgetneutraal verlopen of mogelijk zelfs een besparing opleveren. De huidige gemeentelijke baatbelasting uit artikel 222 van de Gemeentewet biedt een aantal bouwstenen

Via het instrument van objectgebonden financiering kunnen de risico's van de investeringen voor het duurzamen van woningen worden gespreid over de huidige eigenaar en de toekomstige eigenaren, stellen Tijmen Smit en Arjen Schep. Foto: Maikel Samuels/HH

in de juridische vormgeving van deze vorm van OGF, die wij aanduiden als een woningverduurzamingsbijdrage. Een gemeente kan tot invoering van een baatbelasting besluiten wanneer een in een bepaald gedeelte van de gemeente gelegen onroerende zaak gebaat is bij door nabijgelegen door de gemeente aangelegde voorzieningen. De kosten van de voorzieningen worden geheel of gedeeltelijk omgeslagen over de baathebbende onroerende zaken. De heffing kan ineens worden voldaan of worden gespreid over maximaal dertig jaar. De belastingplicht gaat over op een opvolgende eigenaar. Afgelopen jaren is dit instrument in onbruik geraakt doordat deze heffing in de praktijk niet meer kan worden toegepast bij vervanging van bestaande voorzieningen. Op basis daarvan kun je betwijfelen of bijvoorbeeld de aanleg van een zonneweide als nieuwe voorziening zou kunnen worden beschouwd of slechts als vervanging van een grijze door een groene stroomvoorziening. Een kleine aanpassing van artikel 222 van de Gemeentewet zou het

voorzieningsbegrip kunnen verduidelijken. Verder zal het nieuwe instrument moeten worden vormgegeven als een belastingheffing op verzoek. Particuliere woningeigenaren kunnen immers (nog) niet tot verduurzaming van hun woning worden gedwongen. Er kan daarbij een parallel worden getrokken met Wet op de bedrijveninvesteringzones en de bijbehorende BIZ-bijdrage.

Ontzorgen

De keuze voor een gemeentelijke heffing voor OGF komt voor ons ook voort uit de centrale rol die wij zien voor gemeenten in de transitie. Want hoewel OGF een belangrijke stap is, zien wij ook een centrale regierol voor gemeenten en netbeheerders. Op het moment dat de woningen van het gas af moeten, moeten die woningen namelijk wel goed verwarmd kunnen worden en aan bepaalde minimale energetische normen moeten voldoen. Een gemeente kan haar burgers derhalve ontzorgen door onder meer het wegwijs maken in het woud van aanbieders. Bovendien heeft een

gemeente het meeste zicht op haar eigen woningvoorraad. Geef gemeenten dus de regie en adequaat instrumentarium om deze transitie vorm te geven.

Tijmen Smit
Arjen Schep

Tijmen Smit is oud-wethouder van de gemeente Laren en Arjen Schep is academic researcher bij het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL).

SC: platform
voor uw opinie

SC biedt u de mogelijkheid in een opiniebijdrage uw mening te geven over in aantocht zijnde wet- en regelgeving of een pleidooi te houden waarom bepaalde regels aan verandering of vervanging toe zijn. Heeft u een interessante opvatting die u wilt delen? Neem dan contact op via redactie@sconline.nl.

STAAT EN RECHT

Wat niet in de Grondwet staat: asiel

De Grondwet beleeft een comeback in politieke aandacht. In discussies over integratie en sociale cohesie verwijzen politici er graag naar, meestal in algemene termen. Dat is heel mooi, maar het betekent niet dat alles wat in onze rechtsorde van fundamenteel belang is, in de Grondwet staat. De vertrouwensregel in de verhouding van regering en parlement zal men er niet in vinden, de fundamentele norm dat mensen niet mogen worden blootgesteld aan foltering of onterende behandeling evenmin. Verdragen leggen dat wel vast: artikel 3 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, onder andere. Een belangrijke concretisering daarvan is het verbod van 'refoulement', dat wil zeggen van het overleveren van vluchtelingen aan hun folteraars of anderen die hen mensonterend behandelen. Al staat dat niet in de Grondwet, Nederland heeft het verbod van refoulement dubbel en dwars onderschreven, zowel in het

Geneefse vluchtelingenverdrag van 1951 als in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Dat geldt ook voor de andere EU-lidstaten. Genade gaat voor recht, zegt men. Maar onder politieke hoogspanning gaat soms genadeloosheid voor recht. De Italiaanse regering heeft zichzelf internationaalrechtelijk flink in opspraak gebracht: een Spaans schip dat op de Middellandse Zee voer om Afrikanen te redden die bescherming in Europa zochten, kwam in de problemen toen de Italiaanse kustwacht overdracht van deze mensen aan Libië probeerde af te dwingen. De gezagvoerder hield zich aan het Zeerechtverdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee en wilde de in nood verkerende opvarenden naar de dichtstbijzijnde veilige Italiaanse haven brengen. Waarom niet naar Libië, waarheen Italië ingevolge een nieuwe regeling de migranten en vluchtelingen wilde afschepen? De omstandigheden in de detentie-

centra waar zij dan zouden worden 'opgevangen' en gedetineerd voldoen van geen kanten aan de Europese en internationale eisen van een veilig land van opvang. Minister Kaag voor Ontwikkelingssamenwerking constateerde eind maart bij haar bezoek in Libië dat de omstandigheden daar onmenselijk zijn. In deze situatie is het niet te rechtvaardigen – zoals een groep gezaghebbende deskundigen in een verklaring heeft uitgelegd – dat Italië met een strafvervolging van de gezagvoerder van het Spaanse schip probeert af te dwingen, schipbreukelingen aan Libië over te leveren. De ergernis over mensensmokkelaars die misbruik maken van hulpverleners, kan geen rechtvaardiging zijn om mensen terug te zenden zonder voldoende waarborgen. Daarop toe te zien – samen met de UNHCR – zodat werkelijk veilige landen kan worden gesproken en aan vervolgd levensperspectieven worden verzekerd, kan alleen via de Europese Unie slagen; dat gaat niet vanzelf.

In 2012 constateerde het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak van Hirsi Jamaa en anderen een schending van artikel 3 van het EVRM door Italië, maar dat heeft kennelijk te weinig indruk gemaakt. Ook toen ging het om overlevering aan Libië. Anders dan in Nederland staat het recht op asiel in Italië wél in de Grondwet. Verdragsbepalingen maken de Grondwet niet overbodig en de Grondwet evenmin die verdragen. Maar elk juridisch voorschrift verliest zijn betekenis, als mensen zich niet meer kunnen verplaatsen in de gevolgen van schending ervan.

Ernst Hirsch Ballin
Marcel van Dam
Ruud Koole
Wim Voermans

Universiteitshoogleraar
aan Tilburg University